

Aktualitātes valstiskās audzināšanas īstenošanā izglītības iestādēs 2019.gadā

Ir krāšņi nosvinēta Latvijas valsts 100.dzimšanas diena, taču arī 2019.gadā ir svinami un pieminami vairāki mūsu valsts veidošanā un stiprināšanā nozīmīgi vēsturiski notikumi. Tie rosina atcerēties varonīgās cīņas par brīvību, domāt par iepriekšējo paaudžu spēku un stiprina Latvijas cilvēku pašapziņu un valstisko identitāti šodien.

LV100gades svinēšanas programmas 2019.gada moto jeb atslēgas vārds ir VARONĪBA - varonība visplašākajā nozīmē, domājot gan par Latvijas sargiem cīņu laukā tālā un ne tik tālā pagātnē, gan par ikdienas varonību, kuru ieraugām rīcības cilvēkos, kuri ar savu piemēru iedvesmo pārējos.

Šajā gadā ar lepnumu atskatīsimies uz pagātnes notikumiem, kas veidoja Latvijas valsti - pirmās valdības tapšanu, Neatkarības karu jeb Brīvības cīņām un Latvijas armijas dibināšanu, nacionālo izglītības un kultūras iestāžu aizsākumiem, kā arī unikālo Baltijas ceļa akciju.

Plānojot valsts svētku un atceres dienu pasākumus skolās 2019.gadā, aicinām pievērst uzmanību tādiem notikumiem kā

- Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošanas diena 4.maijā, kurā par tradīciju kļuvuši arī Baltā galdauta svētki,
- Latvijas 101.dzimšanas diena 18.novembrī,
- Cēsu kauju atcere, pieminot 2.Cēsu pulka Skolnieku rotas izveidošanu un cīņu gaitas,
- Latvijas armijas izveidošana un pulkveža Oskara Kalpaka atcere (1882. - 2019.)
- Bermontiādes un Brīvības cīņu simtgade,
- Latvijas ceļam -30,
- Latvija 15 gadus Eiropas Savienībā (2004.gadā 1.maijā Latvija kļuva par pilntiesīgu ES dalībvalsti, 2014.gadā *latu* nomainīja *eiro*).

Vienlaikus jāpiemin, ka 100 gadu pastāvēšanu šogad svinēs tādas kultūras iestādes kā Latvijas Nacionālais teātris, Latvijas Nacionālā bibliotēka, Latvijas Nacionālā opera un balets, kuras var ieplānot apmeklēt “Latvijas skolas somas” ietvaros. 100 gadu jubileja ir arī Latvijas Universitātei, Latvijas Mākslas akadēmijai, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijai.

Šie un vēl citi nozīmīgi vēstures notikumi jāatgādina un jā māca jaunajai paaudzei gan caur mācību stundu saturu, gan emocionāli uzrunājošos sarīkojumos, atceres brīžos, vēstures liecību izpētē, ekskursijās un ekspedīcijās, un citās aktivitātēs.

Tikpat svarīgi, kā atcerēties pagātņi, ir domāt par Latvijas un tās cilvēku šodien un nākotni.

“Mūslaiku varoņi slēpjas mūsu ikdienā, taču bieži to neapzināties. Kāds palīdz citiem grūtībās. Kāds sacer dziesmu, kura iedvesmos nākamās paaudzes. Cits izgudro jaunas zāles. Mūslaiku varonis ir ikviens, kurš ar lepnumu un degsmi dara savu darbu Latvijas labā. Ikviens, kurš izvēlas redzēt sāpīgo, neērto un grūto un nepaliek vienaldzīgs, bet meklē risinājumus. Kas viņus visus vieno? Viņi izvēlas varēt un darīt,” šāda atziņa izskanēja LV100gades informatīvajā seminārā “*Latvijas valsts simtgades programmas turpinājums “Brīvības gars. Varonība”*”, kurš notika 28.janvārī Latvijas Nacionālajā bibliotēkā.

Seminārā izskanējušais aicinājums var rosināt un iedvesmot darīt labus darbus arī skolēnus un skolotājus: “Intervējiet savus novadniekus, rīkojiet iedvesmojošas tikšanās ar tiem, kuri ikdienā dara kaut ko šķietami mazu, bet patiesībā būtisku visiem. Kopā ar sava novada/pilsētas ļaudīm apņemties pa vienam un pulkā ik nedēļu, mēnesi vai vismaz pāris reizi gadā paveikt kādu lietu, kuru visu laiku esat atlikuši. Starp daudzajiem maziem soļiem noteikti būs arī tādi, kas patiešām sakārtos visai sabiedrībai būtiskus jautājumus un liks stiprus pamatus šodienas un nākotnes Latvijai.”

Šis aicinājums tik ļoti sasaucas ar vienu no uzdevumiem izglītības procesā: veicināt skolēnu pilsonisko līdzdalību un atbildību, stiprināt patriotismu un piederību savai skolai, novadam, valstij.

LV100gades programmā vairāku gadu garumā Valsts izglītības satura centrs kopā ar izglītības iestādēm īsteno pasākumu ciklu “Pilsoniskās

līdzdalības un labo darbu maratons”, kura ietvaros skolēniem ir iespēja apliecināt sevi labo darbu veikšanā un dalīties iegūtajā pieredzē. Skolēniem būs iespēja tikties arī noslēguma sarīkojumā “Ceļā uz nākamo simtgadi”, kas notiks 2019.gada 5.aprīlī Rīgā, Kultūras pilī “Ziemeļblāzma”. Pasākuma nolikums: https://visc.gov.lv/audzinasana/dokumenti/20190108_labo_darbu_est_celja_nolikums.pdf

Nobeigumā ir vērts pieminēt vēl vienu notikumu 1919.-2019.gada kontekstā- tā ir izcilā latviešu dzejnieka Raiņa poēma “Daugava”, kuras nozīmīgums atklājas, kad domājam par savas tautas un valsts likteņgaitām, vēsturisko atmiņu un pieredzi. 1920.gada dienasgrāmatā dzejnieks skaidro šī darba tapšanas iemeslus: “Kad reakcija bija jau nospiedusi pie zemes Latviju un grieza viņai rīkli, es neizturēju un izkļiedzu “Daugavu” pret tautas nokaušanu.” Poēma tēlo Raiņa sapni un cīņas mērķi - Latvijas valsti. Grāmatā par brīvības cīņām “Daugavas sargi” teikts: “J. Raiņa “Daugavas” pirmais izdevums parādījās 1919.gada septembra mēnesī, īsi pirms Bermonta uzbrukuma Rīgai; šo izdevumu izpirka divās nedēļās. Daudziem karavīriem, gan tieši frontē, gan atpūtas brīžos tuvākā aizmugurē, varēja redzēt rokās “Daugavu”, kur tie smēlās sajūsmu: sakarā ar to daži karavadoņi bija izteikušies, ka Raiņa “Daugava” atsvērusi veselu pulku...”

No jauna “Daugava” par iedvesmojošu spēku kļuva 20.gs. beigās-Atmodas laikā, kad Mārtiņš Brauns 1988.gadā poēmai sacerēja mūziku. Viņa dziesma “Saule, Pērkons, Daugava” tagad ir kļuvusi par mūsu kultūras klasiku, kas vieno lielo Dziesmu svētku kopkori, bet pirmo reizi tā izskanēja skolēnu kopkorī VI Latvijas skolu jaunatnes dziesmu svētkos 1989.gadā.

Lai 2019.gadā skolās rīkotie valsts svētki un atceres dienu pasākumi ir emocionāli piesātināti un atmiņā paliekoši, kas rosina veikt labus darbus un atstāt paliekošas vērtības!

VISC Interesu izglītības un audzināšanas darba
nodaļas vadītāja A.Aukšmuksta